

حجت استقراء در استنباط احکام شرعی

حیدر حب الله

ترجمه: سعید نورا

سوال^۱: نسبت به روش استقراء آیا این روش در استنباط احکام شرعی مقبول است؟ اگر مقبول است چه فرقی بین این روش و بین قیاسی که ائمه علیه السلام مذمت کرده اند وجود دارد؟

پاسخ: استقراء که نزد امامیه حجت است این که است که فقیه احکام را پیرامون یک محور مورد تتبع قرار دهد به گونه ای که با جمع قرائن اطمینان به قاعده ی کلی برای او حاصل شود اما قیاس به معنای سرایت دادن حکم به موضوع دیگری است که شبیه موضوع اول است بی آن که علم به ثبوت حکم برای موضوع دوم محقق شود و تنها گمان وجود دارد از این رو قیاس به حسب حالت اولی خود مفید گمان است اما استقرای حجت مفید اطمینان است. اگر استقراء به مرحله اطمینان نرسد حجت نخواهد بود بلکه نوعی قیاس می باشد.

آری، انواعی از قیاس هستند که در اصول اجتهاد امامی نیز مورد پذیرش قرار گرفته اند مثل قیاس اولویت نزد برخی از ایشان که می توان در کتب معروف اصول فقه آن را مراجعه کرد.

---

^۱ حیدر حب الله، إضاءات فی الفكر والدين والاجتماع ۱: سوال ۱۸۹.